

Górnośląsko- -Zagłębiowska Metropolia realizuje Cele Zrównoważonego Rozwoju

2018–2022

Górnośląsko
-Zagłębiowska
Metropolia

Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia realizuje Cele Zrównoważonego Rozwoju

W 2015 roku państwa członkowskie ONZ przyjęły Agendę 2030 zawierającą 17 celów zrównoważonego rozwoju (ang.: *Sustainable Development Goals – SDG*). Tym samym zobowiązały się do ich realizacji na szczeblu krajowym i międzynarodowym. Przyjęte cele dotyczą aspektów gospodarczych, społecznych i środowiskowych. Łącznie tworzą bardzo ambitny plan rozwoju świata, stanowiąc prawdziwe wyzwanie. Cele zostały wyznaczone na podstawie wyników przeprowadzonych wcześniej konsultacji społecznych, przy zaangażowaniu wielu podmiotów na świecie, których głosy koncentrowały się na potrzebach najbardziej potrzebujących i najuboższych jednostek.

Obecnie realizacja Celów Zrównoważonego Rozwoju jest szczególnie ważna. Doświadczamy bowiem skutków pandemii, zmian klimatycznych, kryzysu uchodźczego (z powodu konfliktów, ale i zmian klimatu) oraz innych dramatycznych wydarzeń, które wymagają od nas przyjęcia aktywnej postawy i wprowadzania radykalnych zmian do naszej codzienności.

Raport prezentuje wybrane działania/projekty Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii (GZM), w tym Zarządu Transportu Metropolitalnego (ZTM) – zainicjowane bądź zrealizowane do 2021 r., oraz w trakcie realizacji, które szczególnie przyczyniają się do wypełnienia Agendy 2030. Projekty dotyczą m.in. zagadnień związanych z poprawą jakości życia mieszkańców, w tym przeciwdziałaniem niskiej emisji, wspieraniem efektywności energetycznej, zrównoważonej mobilności, poprawą transportu publicznego, zazielenianiem miast, ochroną i zwiększaniem różnorodności biologicznej w GZM.

Z uwagi na fakt, że Cele Zrównoważonego Rozwoju wzajemnie się przenikają i uzupełniają, to również nasze projekty nierzadko realizują kilka z nich jednocześnie.

Wydawca:

Urząd Metropolitalny
Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii
ul. Barbary 21A, 40-053 Katowice
tel. +48 32 718 07 42
fax +48 32 718 07 99
e-mail: kancelaria@metropoliagzm.pl

Opracowanie i redakcja:

Departament Infrastruktury i Środowiska
Urząd Metropolitalny Górnośląsko-Zagłębiowskiej
Metropolii

Zdjęcia:

Metropolia GZM / Radosław Kaźmierczak,
Krzysztof Malinowski,
Aleksander Małachowski *Hashtagalek*,
Wojciech Mateusiak

Projekt:

parastudio.pl

Druk:

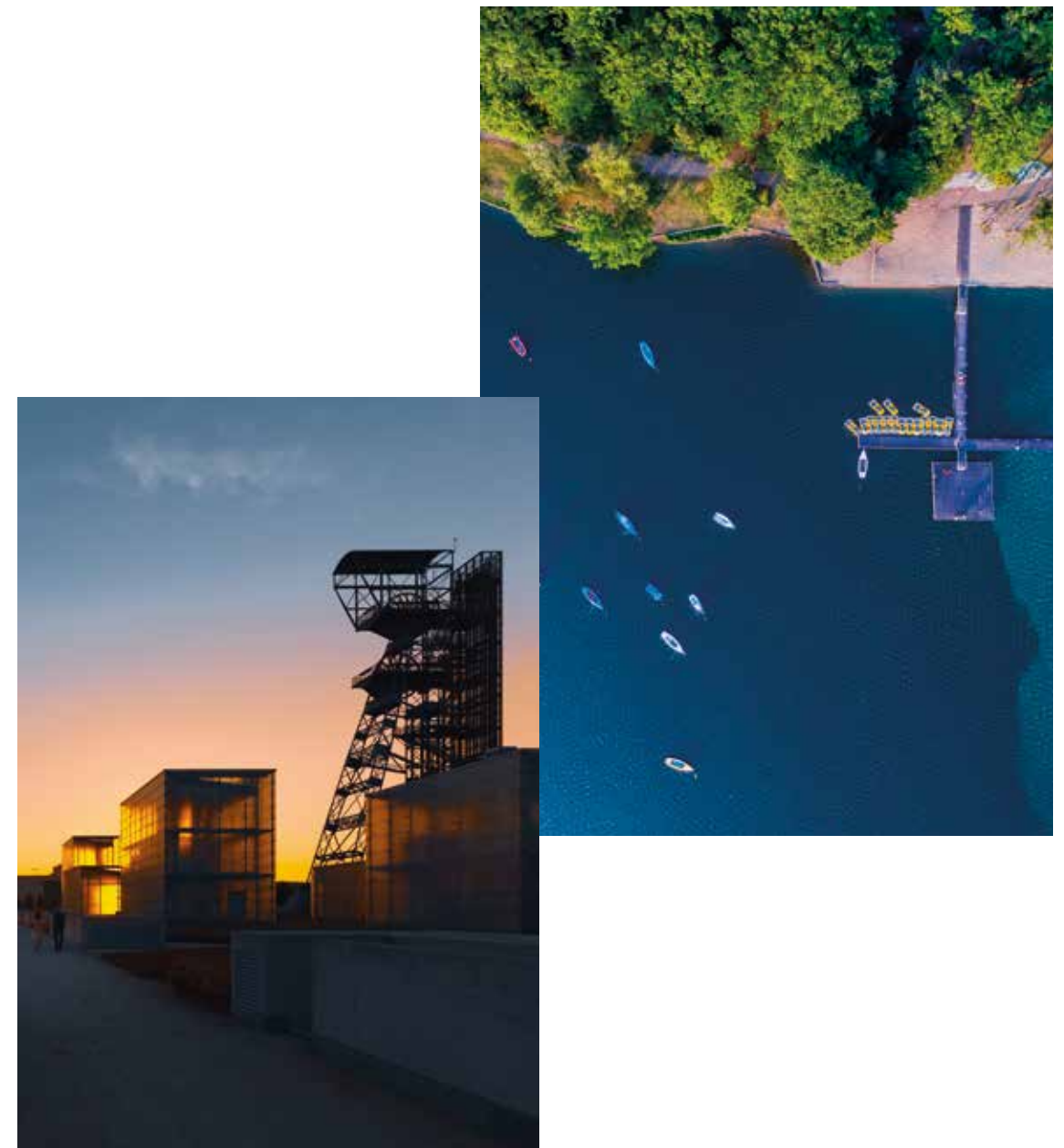
Mikopol, Radzionków

Katowice, 21 czerwca 2022 r.

Z uwagi na fakt, że cele zrównoważonego rozwoju wzajemnie się przenikają i uzupełniają, to również nasze projekty nierzadko realizują kilka z nich jednocześnie.

Metropolitalna Wigilia dla Samotnych i Metropolitalne Śniadanie Wielkanocne dla Samotnych

– to wydarzenia realizowane przez Fundację Wolne Miejsce w partnerstwie z Górnośląsko-Zagłębiowską Metropolią oraz Miastem Katowice. Ich celem jest pomoc osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, materialnej czy rodzinnej, które nie mogą sobie pozwolić na własną organizację świątecznych posiłków. Z myślą o tych osobach przygotowywane są świąteczne dania – na Wigilię i na Wielkanoc. Wydarzenia są realizowane w formie stacjonarnej – wspólnych posiłków – i mobilnej – z dowozem przez wolontariuszy w świąteczne dni. Zarówno podczas Wigilii, jak i w czasie Wielkanocy, posiłki trafiają do ok. 5000 osób.

CEL GŁÓWNY: 2 • CELE POBOCZNE: 1, 10

Nadzór nad komunikacją miejską w ruchu – Centrum Zarządzania Ruchem

– zachowanie wysokiego poziomu bezpieczeństwa podróżnych, kierujących oraz pozostałych uczestników ruchu to dla Zarządu Transportu Metropolitalnego jeden z najważniejszych priorytetów. Metropolitalny organizator komunikacji publicznej od początku swojego istnienia podejmuje wiele działań ukierunkowanych na zapewnienie powyższego celu. Dzięki nim zmniejsza się ryzyko wystąpienia potencjalnych wypadków. W czerwcu 2019 r. ZTM uruchomił inwestycję o nazwie Centrum Zarządzania Ruchem – komórkę, w której dzięki stosownym narzędziom, Systemie Dynamicznej Informacji Pasażerskiej i dużym ekranom, pracownicy ZTM obserwują bieżącą pozycję ponad 1600 pojazdów – autobusów, tramwajów i trolejbusów. Dzięki temu pracownicy mają możliwość dokładnej weryfikacji wykonywanych przez poszczególnych operatorów prac przewozowych. Dodatkowo mają możliwość wdrażać działania skutkujące poprawą jakości realizowanych usług przez operatorów, a także w skrajnych przypadkach – odpowiednio reagować na najbardziej uciążliwe zdarzenia drogowe.

CEL GŁÓWNY: 3

Metropolia Nauki

– w Metropolii działają 24 uczelnie wyższe. Celem głównym Metropolii Nauki jest wspieranie i tworzenie warunków dla rozwoju nauki na obszarze GZM. Cel ten jest realizowany poprzez

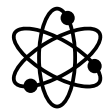
organizację i/lub udział GZM w następujących przedsięwzięciach i aktywnościach:

1. „Metropolitalny Fundusz Wspierania Nauki”. Wsparcie finansowe w postaci dotacji zostanie przeznaczone dla uczelni wyższych, publicznych jak i niepublicznych, w rozumieniu ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2021, poz. 478), prowadzących działalność na terenie GZM.
2. Wsparcie finansowe wspierające studentów, doktorantów uczelni na obszarze GZM oraz podejmujących studia na uczelniach zlokalizowanych na obszarze Metropolii.
3. Podejmowanie działań informacyjnych i promocyjnych prezentujących GZM jako dobre miejsce do nauki na poziomie studiów wyższych i późniejszego rozwoju kariery zawodowej.
4. Wspieranie inicjatyw dotyczących rozwoju nauki i studiów na obszarze GZM.
5. Działania na rzecz bliższej współpracy pomiędzy członkami GZM a środowiskiem akademickim.

Jak do tej pory GZM udzieliło dotacji 15 projektom w ramach Funduszu Wspierania Nauki.

GZM finansuje również nagrody w ramach konkursu na najlepsze prace licencjackie, inżynierskie i magisterskie, ponadto wspiera wydarzenia mające na celu promocję nauki i podniesienie jakości kształcenia, poprzez działania informacyjno-promocyjne, organizację spotkań, konferencji i udział w wydarzeniach.

CEL GŁÓWNY: 4 • CELE POBOCZNE: 8, 16

Śląski Festiwal Nauki Katowice

– to największe popularnonaukowe wydarzenie w regionie, organizowane przez uczelnie w regionie, Miasto Katowice oraz Górnośląsko-Zagłębiowską Metropolię.

Festiwal powstał z potrzeby promowania nauki oraz edukacji w województwie śląskim. Naukowcy i popularyzatorzy nauki dzielą się w jego trakcie swoją wiedzą, innowacyjnymi wynikami badań oraz możliwością ich wykorzystania w przemyśle i gospodarce. Festiwal Nauki jest też dobrą platformą do prezentacji wynalazków śląskich i zagłębiowskich naukowców. W programie Festiwalu znajdują się pokazy, doświadczenia, wystawy, prezentacje i wykłady ze wszystkich obszarów wiedzy: nauk humanistycznych, społecznych, przyrodniczych, ścisłych, medycznych, a także z obszaru sztuki. Zagadnienia naukowe prezentowane są publiczności w przystępny, zrozumiały i atrakcyjny sposób, co sprawia, że każdy podczas trwania Festiwalu znajduje coś ciekawego dla siebie.

Dla Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii uczestnictwo w Śląskim Festiwalu Nauki ma szczególne znaczenie. Przede wszystkim jest to idealna okazja do zaprezentowania potencjału naukowego Metropolii, w której funkcjonują 24 uczelnie wyższe, kształcą się blisko 89 tys. studentów i prężnie działa ponad 600 ośrodków badawczych. Zapewnienie wysokiej jakości edukacji i promocja rodzimych uczelni to jeden z celów GZM, którego realizacja ma bezpośredni wpływ na gospodarkę i jakość życia.

CEL GŁÓWNY: 4 • CEL POBOCZNY: 9

Poprawa Efektywności Energetycznej

– to droga do lepszej jakości powietrza, która jest jednym z głównych wyzwań Metropolii.

Problemem są wysokie stężenia pyłów zawieszonych tak szkodliwych dla zdrowia. Głównym źródłem niskiej emisji jest spalanie paliw stałych w piecach i przestarzałych kotłach. Nie bez znaczenia są również emisje komunikacyjne. W tym celu GZM realizuje takie projekty jak:

Poprawa efektywności energetycznej w budynkach wielorodzinnych na terenie Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii, polegająca na głębokiej termomodernizacji (uwzględniając wymianę źródła ciepła) wybranych budynków będących własnością gmin, realizowanego w ramach Programu „ELENA” zarządzanego przez Europejski Bank Inwestycyjny. Dzięki realizacji projektu dla prawie 200 budynków komunalnych na terenie 17. gmin zostanie opracowana kompletna dokumentacja projektowo-finansowa, która umożliwi gminom skuteczne sięgnięcie po środki dotacyjne na realizację działań inwestycyjnych o szacowanej wartości ponad 30 mln euro.

Obecnie trwają również przygotowania do projektu realizującego rządowy program STOP SMOG. W ramach działania pod nazwą „STOP SMOG w GZM – poprawa jakości powietrza na terenie Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii” planuje się przeprowadzenie ok. 400 przedsięwzięć niskoemisyjnych w domach jednorodzinnych. Projekt nie tylko pozwoli na likwidację nieefektywnych źródeł ciepła, ale również przyczyni się do ograniczenia ubóstwa energetycznego poprzez głęboką termomodernizację budynków.

Innym ważnym instrumentem, wspierającym te działania, jest również „Program na rzecz ograniczania niskiej emisji”. W jego ramach do końca 2021 roku gminy otrzymały dotacje o łącznej wysokości ponad 100 mln zł. Metropolia wspiera w ten sposób inwestycje, których celem jest szeroko pojęte ograniczenie niskiej emisji i dążenie do poprawy jakości powietrza również w kontekście zmian nawyków mobilnościowych. Chodzi zatem nie tylko o działania związane z modernizacją systemów grzewczych czy zwiększeniem efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej, ale również inwestycje związane np. z rozbudową infrastruktury rowerowej, czy zakupem niskoemisyjnych pojazdów komunikacji miejskiej. Program polega na wsparciu inicjatyw gmin członkowskich poprzez udzielenie dotacji celowej na dofinansowanie ich zadań i zakupów inwestycyjnych.

CEL GŁÓWNY: 7 • CELE POBOCZNE: 1, 3, 9, 10, 11, 13

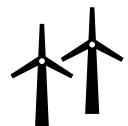
Grupy Zakupowe

– utworzone Grupy Zakupowe: energii elektrycznej (w 2019 r. i na lata 2020–2021) oraz gazu (na lata 2020–2021) pokazały racjonalne wykorzystanie zasobów. Są to największe grupy zakupowe w Polsce, które, wykorzystując efekt skali, pozwoliły na uzyskanie korzystnych cen energii na poziomie rynkowym. Dodatkowo, Grupy te pozwoliły na optymalizację procedur zakupu poprzez zorganizowanie jednego postępowania dla wielu podmiotów. Poprzez przyjęty model działania GZM stała się centrum informacyjno-organizacyjnym dla podmiotów uczestniczących w Grupach, m.in. dzięki stałej konsultacji i wsparciu merytorycznemu dostępnemu dla

koordynatorów Grupy. Postulaty zgłaszane przez gminy GZM wskazały kolejne obszary do objęcia Grupami Zakupowymi. Wśród nich znajdują się m.in. kwestie wspólnych ubezpieczeń, rozwoju elektromobilności (poprzez zakup samochodów elektrycznych), usług teleinformatycznych oraz podniesienia efektywności energetycznej (poprzez zakup instalacji fotowoltaicznych).

CEL GŁÓWNY: 7 • CELE POBOCZNE: 12, 13

Koncepcja rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii (OZE) w gminach GZM jako jedno z narzędzi osiągnięcia celu Metropolii samowystarczalnej energetycznie

– GZM korzystając z wiedzy ekspertów w szeroko pojętej dziedzinie Odnawialnych Źródeł Energii oraz efektywności energetycznej przygotowało opracowanie, w którym przedstawiona została charakterystyka rozwoju OZE w ramach społeczności energetycznych. Wszystkie informacje i wytyczne zawarte w opracowaniu mają na celu budowę samowystarczalności energetycznej w wymiarze lokalnym w oparciu o klastry energii i spółdzielnie energetyczne – zdefiniowane w polskim prawie jako prosumenci. Opracowanie jest swoistym drogowskazem skierowanym do jednostek samorządu terytorialnego. Budowa społeczności energetycznych wiąże się każdorazowo z koniecznością przeprowadzenia inwentaryzacji danych wytwórczych i odbiorczych na obszarze gminy i klastra lub spółdzielni energetycznej. Na bazie tych danych jednostka może obliczyć bilans energetyczny i wskazać kierunki inwestycyjne w zakresie technologii i mocy. W tym celu opracowane zostały również dedykowane kalkulatory wspomagające ocenę bilansu energetycznego oraz kierunki nakładów inwestycyjnych.

CEL GŁÓWNY: 7 • CELE POBOCZNE: 1, 3, 4, 16

Rower Metropolitalny

– to planowana sieć wypożyczalni rowerów, która pozwoli zintegrować transportowo obszar GZM. Będzie to jeden z większych systemów tego typu w Europie – według szacunków utworzy go ok. 8 tys. rowerów IV generacji (tzw. *smart bike*), ok. 940 stacji oraz długoterminowa wypożyczalnia rowerów ze wspomaganiami elektrycznymi. Jednym z założeń jest również to, aby wypożyczalnia była całoroczna, ponieważ rower w systemie transportu GZM ma służyć przede wszystkim celom komunikacyjnym. Utworzenie jednolitego systemu pozwoli na łatwiejsze przemieszczanie się pomiędzy gminami, co odgrywać może kluczową rolę w kontekście zrównoważonej mobilności miejskiej.

Utworzenie sieci Roweru Metropolitalnego nie jest jedynym działaniem z zakresu polityki rowerowej. W miastach Metropolii już wcześniej funkcjonowały wypożyczalnie klasycznych rowerów miejskich, które umożliwiały użytkowanie pojazdów w obrębie danej gminy. GZM, aby uczynić rower publiczny bardziej dostępnym, podpisało umowę z operatorem tych systemów, dzięki której wypożyczalnia zaczęła działać międzymiastowo. Teraz wypożyczając rower w Tychach, można go bez konsekwencji oddać do wypożyczalni w Katowicach czy Sosnowcu. Wcześniej tego typu działanie było niemożliwe.

W ramach projektów rowerowych Metropolia planuje system velostrad, który ma połączyć miasta GZM. Do realizacji tej inwestycji zostaną wykorzystane tereny przemysłowe i nieczynne trasy kolejowe. Rowerzyści będą mogli wygodnie przemieszczać się szeroką trasą, oddzieloną od ruchu samochodów i pieszych. Przy realizacji inwestycji będą zastosowane metropolitalne „Standardy i wytyczne kształtowania infrastruktury rowerowej”. Dokument ten zawiera jednolite zalecenia i propozycje rozwiązań technicznych oraz organizacji ruchu na trasach rowerowych. Głównymi celami projektu jest budowa bezpiecznych i komfortowych dróg rowerowych o charakterze metropolitalnym (międzygminnym), spopularyzowanie roweru jako środka transportu, jak również stworzenie alternatywy dla samochodu i uzupełnienie komunikacji publicznej.

CEL GŁÓWNY: 9 • CELE POBOCZNE: 3, 11, 12, 13

Drony nad Metropolią

– projekt jest odpowiedzią Metropolii na tworzące się nowe wyzwania dla miast tj. otwarcie przestrzeni powietrznej dla szeroko zakrojonych operacji z wykorzystaniem bezzałogowych statków powietrznych (dronów). Projekt jest realizowany w porozumieniu i współpracy z szerokim gronem interesariuszy (publicznych, prywatnych oraz naukowych). Zawarte porozumienie o utworzeniu Centralnoeuropejskiego Demonstratora Dronów dało Metropolii szansę na ścisłą współpracę z kluczowymi interesariuszami (Urząd Lotnictwa Cywilnego, Polska Agencja Żeglugi Powietrznej, Sieć Łukasiewicz – Instytut Lotnictwa oraz Port Gdynia). Na szczeblu międzynarodowym GZM rozwija współpracę z miastami, środowiskami naukowymi i technologicznymi jako partner projektów HORYZONT 2020: ASSURED-UAM oraz HARMONY, w ramach których dostarcza doświadczenia miejskie, prowadzi badania akceptacji społecznej, a także testuje scenariusze i rekomendacje projektowe w warunkach rzeczywistych. GZM jest również aktywnym partnerem inicjatywy 37 miast europejskich Urban Air Mobility Initiative Cities Community Smart Cities Marketplace Urban Air Mobility. Dotychczasowym efektem współpracy jest wystosowanie Manifestu nt. wielopoziomowego zarządzania przestrzenią powietrzną, a także współautorstwo zbioru dobrych praktyk SUMP-UAM. Oba dokumenty zaowocowały włączeniem GZM w prace nad prawodawstwem unijnym w zakresie miejskiej mobilności powietrznej na szczeblu EASA (Europejska Agencja Bezpieczeństwa Lotniczego) i EUROCONTROL (Europejska Organizacja ds. Bezpieczeństwa Żeglugi Powietrznej). Ponadto Metropolia została zaproszona do grupy roboczej pracującej nad Strategią Dronową 2.0 dla Komisji Europejskiej.

CEL GŁÓWNY: 9 • CELE POBOCZNE: 11, 13

Elektromobilność i Wodór

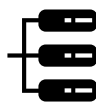
– Metropolia stawia na nowoczesne i innowacyjne rozwiązania, które przyczyniają się do podnoszenia jakości życia, w tym poprzez dbałość o środowisko naturalne i powietrze. Rozwój elektromobilności stwarza perspektywy na poprawę jakości powietrza oraz nowe miejsca pracy w gałęzi przemysłu, tworzonej dla produkcji pojazdów bezemisyjnych. Realizacja projektu rozwoju elektromobilności pozwoli wdrożyć politykę Nowy Zielony Ład dla Europy zakładając koncepcję neutralnej klimatycznie Europy do 2050 roku.

Metropolia realizuje również projekt zakupu 32. autobusów elektrycznych w ramach programu Gepard II. Przedmiotem tych działań jest też uruchomienie dwustanowiskowych, mobilnych stacji ładowania oraz punktów szybkiego ładowania. Zakupione pojazdy obsługiwać będą obszar całej GZM, w szczególności linie w Gliwicach, Katowicach, Sosnowcu i Tarnowskich Górach. Projekt realizowany jest jako działanie pilotażowe, stanowiące pierwszy etap wdrażania systemu bezemisyjnego transportu w ramach Metropolii.

Dążenie do neutralności klimatycznej jest szansą dla rozwoju technologii wodorowej. Wykorzystanie wodoru jest częścią strategii GZM w zakresie rozwoju elektromobilności obok upowszechniania pojazdów o napędzie elektrycznym oraz roweru jako pełnoprawnego środka transportu publicznego.

Stąd uruchomienie projektu „Hydrogen GZM”. W ramach tej inwestycji Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia zaplanowała zakup 20. autobusów zasilanych paliwem wodorowym. Zastosowanie wodoru w transporcie publicznym ma podwójne znaczenie. Poza aspektem ekologicznym, chodzi o jego wydajność. Czas tankowania autobusów zasilanych ogniwami paliwowymi jest kilkakrotnie krótszy niż pojazdów bateryjnych, a na jednym tankowaniu mogą przejechać nawet dwa razy dłuższy dystans.

CEL GŁÓWNY: 9 • CELE POBOCZNE: 3, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 15

GZM Data Store

– celem projektu jest stworzenie warunków dla innowacyjnego zastosowania informacji oraz inspirowanie rozwoju społeczeństwa i przedsiębiorczości. W ramach projektu, na specjalnym portalu zostały udostępnione dane gmin Metropolii. GZM Data Store, identyfikując i precyzyjnie analizując gromadzone w gminach dane, pozwala na szersze oraz bardziej systemowe (także w skali całej Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii) ich wykorzystanie na potrzeby mieszkańców, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców, inwestorów i innych podmiotów. Projekt może przyczynić się do gospodarczego i społecznego rozwoju oraz podniesienia jakości życia mieszkańców Metropolii.

W wyniku prac zinventaryzowano ponad 1700 zbiorów w 28 gminach. Wśród nich można wymienić kategorie związane z planami zagospodarowania przestrzennego, zamówieniami publicznymi, zawartymi umowami i udzielonymi zezwoleniami dla przedsiębiorców, inwestycjami oraz budżetem i mieniem gmin. Skatalogowane zbiory obejmują dane związane z drogami, instytucjami publicznymi, zabytkami czy organizacjami pozarządowymi. W ramach prac skatalogowano także rejestry uchwał gmin.

Projekt jest elementem strategii Smart City. Otwarte dane to podstawa i solidny fundament każdego inteligentnego miasta.

CEL GŁÓWNY: 9 • CELE POBOCZNE: 11, 16

Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej

– jest to dokument strategiczny z perspektywą 30-letnią, wyznaczający kierunki, zasady i cele polityki mobilnościowej gmin GZM i Subregionu Centralnego, zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju. Proces tworzenia nowego planu zrównoważonej mobilności miejskiej (ang. *SUMP Sustainable Urban Mobility Plan*) opieramy na dialogu z mieszkańcami oraz osobami odpowiedzialnymi za mobilność w gminach. Dla zwiększenia transparentności procesu, a także możliwości weryfikowania podejmowanych działań, została powołana Rada ds. nowoczesnej mobilności, w której skład weszli: przedstawiciele gmin, naukowcy, dostawcy usług, a także przedstawiciele organizacji pozarządowych.

Jednym z narzędzi do osiągnięcia celów założonych w procesie tworzenia planu zrównoważonej mobilności będą różnego rodzaju pilotaże innowacyjnych usług oraz rozwój koncepcji mobilności jako Usługi (ang. *MaaS – Mobility as a Service*), będącej integratorem organizacyjnym i taryfowym różnych środków mobilności współdzielonej (od tradycyjnego transportu zbiorowego przez rower miejski, po samochody na minuty, hulajnogi elektryczne czy skutery).

CEL GŁÓWNY: 11 • CELE POBOCZNE: 13, 17

Przeciwdziałanie wykluczeniu komunikacyjnemu

– wiele działań podejmowanych przez ZTM składa się na redukcję wykluczenia transportowego, m.in. proponowana oferta przewozowa (docieranie do zakątków całej Metropolii i gmin ościennych), inwestycje w stosowny tabor czy odpowiedni sposób informowania pasażerów. Dodatkowo, aby lepiej zrozumieć wyzwania, jakie dla niektórych grup łączą się z korzystaniem z komunikacji miejskiej, ZTM współpracuje z organizacjami pozarządowymi. Organizator transportu dba również o odpowiednie zapisy w umowach przewozowych, które zawierają szereg wymogów i udogodnień dla osób z niepełnosprawnościami lub o ograniczonej mobilności. Przykładowo, niska i dodatkowo opuszczana podłoga, wysuwany lub otwierany podest umożliwiający wjechanie do pojazdu osobie poruszającej się na wózku inwalidzkim, zapowiedzi głosowe, statyczne napisy na wyświetlaczach, układ przykłąku umożliwiający obniżenie podłogi pojazdu do wysokości przystanku, odpowiednie piktogramy, podłoga wyłożona materiałem antypoślizgowym czy co najmniej dwa siedzenia specjalne o wyróżniającej się barwie. Ponadto w 2021 r.

ruszył pilotażowy program, którego celem jest ułatwienie podróżowania osobom niewidomym i niedowidzącym poprzez umieszczanie żółtych naklejek z alfabetem Braille'a i kodami QR na tabliczkach z rozkładami jazdy. Nalepki umieszczane są sukcesywnie w prawym dolnym rogu tabliczki lub gabloty. Dzięki tym kodom osoby z niepełnosprawnościami, w tym niewidome czy poruszające się na wózkach inwalidzkich, dla których odczytanie rozkładu jazdy umieszczonego na przystanku jest utrudnione lub niemożliwe, mogą odczytać kod za pomocą smartfona i zapoznać się z rozkładami jazdy oraz komunikatami umieszczonymi na stronie internetowej.

CEL GŁÓWNY: 11

Metropolitalna Szkoła Prototypowania

– model rozwoju współpracy pomiędzy urzędnikami z gmin GZM poprzez wspólną pracę nad problemem (tematem) w danej gminie w celu wypracowania wzorca. Do szkół rekrutowani są urzędnicy, zajmujący się urbanistyką, inżynierią ruchu, transportem publicznym, rewitalizacją, inwestycjami oraz partycypacją, mający w obowiązkach zadania i posiadający kompetencje potrzebne do podjęcia danego tematu. W ten sposób tworzony jest zespół ekspercki, który przechodzi przez cały proces Szkoły – od definiowania problemu, przez jego badanie (ilościowe i jakościowe, w tym społeczne), analizę, wdrażanie rozwiązań i test. Do szkoły zatrudniany jest ekspert zewnętrzny będący specjalistą w tematyce danej szkoły. Taka osoba wraz z koordynatorem ze strony GZM prowadzi szkołę. W efekcie grupa uczy się nowego modelu współpracy, poszerza kompetencje oraz umiejętności związane z wdrażaniem zmian w przestrzeni miasta w duchu zrównoważonej mobilności. W 2021 roku zadaniem realizowanym w ramach Szkoły było opracowanie nowej organizacji ruchu dla ul. Miarki w Bytomiu, tak aby stała się bardziej bezpieczna dla wszystkich mieszkańców – nie tylko tych zmotoryzowanych.

Część zaproponowanych rozwiązań zostanie docelowo wdrożona, a sama współpraca Metropolii GZM z miastem Bytom w zakresie zrównoważonej mobilności będzie kontynuowana. Ponadto już niedługo ruszą kolejne szkoły prototypowania, na temat poszerzenia strefy płatnego parkowania w Tychach, a także sieci połączeń transportu zbiorowego w Sosnowcu.

CEL GŁÓWNY: 11 • CELE POBOCZNE: 4, 13

Międzypokoleniowa Metropolia

– Metropolia powinna być wygodna i praktyczna do życia dla każdego mieszkańca bez względu na wiek. Działania GZM mają na celu tworzenie miast i gmin przyjaznych starzeniu się, czyli takich, w których przestrzeń i usługi projektowane są w sposób uniwersalny i odpowiadają na potrzeby wszystkich mieszkańców; tworzenie i późniejsze promowanie dobrych praktyk oraz dążenie do synergii pomiędzy miastami w zakresie wyzwań demograficznych oraz

upowszechnianie idei srebrnej gospodarki. Metropolia wraz z członkami zespołu ds. polityki senioralnej działającego w GZM, opracowała i wydała poradnik na temat wolontariatu osób starszych i partycypacji społecznej. Członkowie zespołu ds. polityki senioralnej byli inicjatorami stworzenia i opracowania standardów ruchu pieszych ze szczególnym uwzględnieniem osób starszych i niepełnosprawnych, które po szeregu konsultacji z ekspertami również zostały wydane jako rekomendacje i przekazane do gmin GZM. Poza bezpośrednim rozwojem usług dla starzejącego się społeczeństwa konieczne jest też uwzględnienie zróżnicowania całej ludności. Zaspokajanie potrzeb dzisiejszej generacji bez ograniczania zdolności przyszłych pokoleń. Budowanie tzw. solidarności pokoleniowej, czyli ładu społecznego, kulturowego, gospodarczego, w którym poszczególne pokolenia będą uwzględniać i realizować wzajemną odpowiedzialność wobec innych w podejmowanych przez siebie działaniach.

CEL GŁÓWNY: 11 • CELE POBOCZNE: 3, 10, 16

Metropolitalne Obserwatorium Społeczno-Ekonomiczne (MOSE) wraz z portalem InfoGZM

– ma na celu sukcesywne pozyskiwanie różnego typu informacji dotyczących GZM i jej gmin członkowskich oraz wykonywanie opracowań i badań tematycznych (typu: analizy, raporty, zestawienia, ankietyzacje). Powyższe służy zarówno monitorowaniu zmian i procesów zachodzących w GZM, jak i wspieraniu procesu programowania rozwoju społeczno-gospodarczego. Portal InfoGZM to narzędzie gromadzenia, przetwarzania i udostępniania danych głównie na bazie statystyki publicznej. Dane prezentowane są w formie: map statycznych i interaktywnych, wykresów, kartogramów, tabel excelowych. Portal obecnie obejmuje 6 kategorii tematycznych: demografia, finanse, gospodarka, infrastruktura, środowisko, społeczeństwo. Na portalu InfoGZM można znaleźć również publikacje na temat GZM oraz informacje nt. platformy dobrych praktyk, prezentującej ciekawe doświadczenia i aktywności związane z racjonalizacją funkcjonowania samorządu lokalnego w różnych aspektach, w tym środowiskowym.

CEL GŁÓWNY: 11 • CEL POBOCZNY: 4

Strategia Rozwoju Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii na lata 2022–2027 z perspektywą do 2035 r.

– to zadanie wynikające wprost z ustawy o związku metropolitalnym w województwie śląskim. Strategia Rozwoju GZM stanowić będzie narzędzie strategiczno-planistyczne, wspierające proces zarządzania obszarem metropolitalnym. Jej ustalenia wpisywać się będą we współczesne priorytety i wyzwania rozwojowe, w tym też społeczne i środowiskowe.

Zakończenie prac przewidziane jest do końca 2022 roku.

Jednym z elementów składowych w procesie opracowania dokumentu strategicznego jest diagnoza stanu istniejącego. To ważna część prac, gdyż stanowi podstawę do wskazania możliwie właściwych i trafnych celów i kierunków działań na przyszłość. W opracowaniu diagnozy stanu, GZM wykorzystwała wyniki programu badawczego GOSPOSTRATEG realizowanego przez Instytut Rozwoju Miast i Regionów (IRMiR), dotyczącego tematyki przestrzennej i społeczno-gospodarczej jednostek samorządu terytorialnego (wykonane z wykorzystaniem nowoczesnych narzędzi informatycznych, baz danych i obrazowania satelitarnego). Nawiązując do Agendy 2030 wykonane przez IRMiR analizy odnosiły się m.in. do takich tematów jak: procesy ludnościowo-osadnicze i suburbanizacja, zagospodarowanie terenów poprzemysłowych, metropolitalny system przyrodniczy, budżety obywatelskie. Projekt realizowany na podstawie porozumienia zawartego pomiędzy GZM a Instytutem Rozwoju Miast i Regionów pn.: Nowy model urbanizacji w Polsce – praktyczne wdrożenie zasad odpowiedzialnej urbanizacji oraz miasta zwartego (NewUrbPact – w ramach Strategicznego Programu Badań Naukowych i Prac Rozwojowych).

CEL GŁÓWNY: 11 • CELE POBOCZNE: 8, 17

Budowa Platformy Dobrych Praktyk

– celem projektu jest upowszechnianie sprawdzonych i ciekawych rozwiązań (jako modeli, wartych replikowania w innych gminach), które poprawiają efektywność i sprawność funkcjonowania jednostek samorządu terytorialnego w różnych obszarach tematycznych. Takie działania służą wymianie doświadczeń i poszerzaniu wiedzy urzędników, a także w dużej mierze budowaniu bazy wzajemnych kontaktów wokół danej dobrej praktyki. Projekt realizowany jest w formule warsztatowej – w miarę potrzeby z udziałem ekspertów tematycznych. Podczas spotkań gminy członkowskie prezentują swoje doświadczenia, dzieląc się praktycznymi informacjami, a także ryzykami i potencjalnymi trudnościami. Formuła wymiany dobrych praktyk nie ogranicza się tylko do przykładów z gmin członkowskich, ale również z Polski i z zagranicy. Wszystkie są sukcesywnie zamieszczane na platformie internetowej, co wzmacnia powszechny i ogólnodostępny wymiar tej aktywności GZM.

CEL GŁÓWNY: 11 • CEL POBOCZNY: 4

Współpraca międzynarodowa

– Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia od początku swojej działalności korzysta z doświadczeń zagranicznych partnerów oraz stawia na aktywną współpracę zagraniczną, „wymienia się” dobrymi praktykami z innymi metropoliami i miastami na świecie. Zawarte dotychczas

porozumienia z zagranicznymi ośrodkami metropolitalnymi, tj. z Metropolią Zagłębia Ruhry oraz Obszarem Metropolitalnym Barcelony, a także z Metropolią Kansas w ramach programu International Urban and Regional Cooperation, umożliwiają GZM wspólne działania, poprzez które wspierana jest realizacja kolejnych Celów Metropolii. Dobra współpraca z partnerami zagranicznymi, w tym z europejskimi ośrodkami akademickimi, spośród których najbardziej widoczna i najliczniej reprezentowana w konkretnych projektach jest współpraca z University College London powoduje, że GZM stała się rzetelnym partnerem, a w niektórych sferach przejęła wręcz rolę lidera.

Metropolia przystępuje i aktywnie działa w ramach stowarzyszeń zrzeszających metropolie na całym świecie, gdzie m.in. lideruje wymianę wiedzy w ramach sieci European Metropolitan Authorities, bierze udział w pracach grup eksperckich, w tym m.in. w pracach grupy UN-Habitat dotyczących opracowania raportu nt. stanu metropolii na świecie. GZM przynależy także do Europejskiego Sojuszu na rzecz Czystego Wodoru, inicjatywy Clean Bus Deployment, niedawno przystąpiła również do sieci METREX. Zawarte dotychczas międzynarodowe porozumienia partnerskie, a przede wszystkim rzetelna i bliska współpraca bieżąca umożliwiają także GZM szybką reakcję na kryzys, czego najlepszym przykładem jest niedawne szybkie przekazanie przez Metropolię Zagłębia Ruhry pomocy rzeczowej dla GZM, w związku z kryzysem uchodźczym spowodowanym wojną w Ukrainie.

CEL GŁÓWNY: 11 • CELE POBOCZNE: 3, 8, 9, 13, 17

Edukacja ekologiczna

– działania edukacyjne skierowane są do szerokiego kręgu odbiorców, zarówno do dzieci, młodzieży, ale także dorosłych. Odrębną grupę stanowią samorzady, z którymi współpraca polega na podnoszeniu świadomości o potrzebie troszczenia się o ekologię w prowadzonych przez JST zadaniach. Przykładem edukacji ekologicznej są Metropolitalne Dni Energii, w ramach których odbyła się konferencja dla przedstawicieli samorządów oraz uczniów szkół ponadpodstawowych, a także zrealizowane zostało wydarzenie otwarte, podczas którego przeprowadzono liczne warsztaty dla dzieci i dorosłych. Tematem przewodnim MDE było „Metropolitalnie o zielonej energii”.

Inną formą działań edukacyjnych jest Metropolitalny CLIMATHON, który ma charakter 24-godzinnej rywalizacji, w trakcie której uczestnicy we współpracy z zaproszonymi ekspertami wypracowują propozycje rozwiązań, służących ochronie klimatu. Climathon odbywa się jednocześnie w tym samym czasie, w ponad 100 miastach z 47 państw z całego świata. Metropolitalny Climathon został zorganizowany już dwukrotnie – w 2020 i 2021 roku – pierwszy odpowiadał na problemy suszy w mieście, drugi dotyczył tematu efektywności energetycznej. W bieżącym roku uczestnicy będą pracować nad tematem recyklingu i szerzej gospodarki o obiegu zamkniętym. Metropolitalny Climathon to wyjątkowe wydarzenie także z tego względu, że jest realizowany we współpracy z mieszkańcami, organizacjami pozarządowymi, ekspertami i przedsiębiorcami. Poprzez tego typu wydarzenia, chcemy wspierać pomysłowość i kreatywność mieszkańców. Naszym celem jest podniesienie świadomości ekologicznej i uwrażliwienie lokalnych społeczności na kwestie środowiskowe.

CEL GŁÓWNY: 13 • CELE POBOCZNE: 4, 7, 12

Metropolitalne Łąki Kwietne

– projekt, który przyczynia się do aktywizacji różnych grup społecznych oraz zwiększa społeczne zaangażowanie mieszkańców Metropolii w przedsięwzięcia mające na celu przeciwdziałanie zmianom klimatycznym.

Program adresowany jest do organizacji pozarządowych oraz mieszkańców Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii, którzy podczas warsztatów teoretycznych nie tylko uczą się zasad przygotowania terenu, doboru mieszanki nasion, wysiewu oraz utrzymania łąk kwietnych w następnych latach, ale również sami je sieją pod okiem wyspecjalizowanych edukatorów.

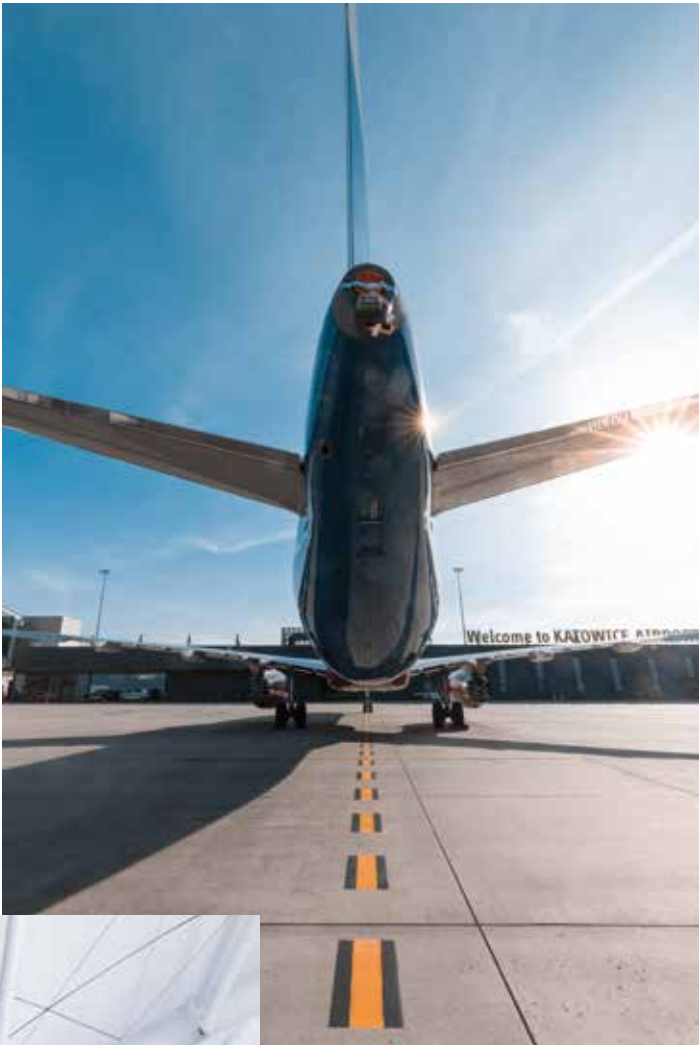
Jak dotąd odbyły się dwie edycje programu, w ramach których w 13 miastach Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii przeszkolonych zostało prawie 600 uczestników, a wspólnie z nimi wysiano ponad 37 tys. m.kw. łąk kwietnych. Trwa trzecia edycja programu. Na łąkach pojawiły się też „hotele” dla dziko żyjących zapylaczy.

Program Metropolitalne Łąki Kwietne w swym założeniu ma przyczynić się do zwiększenia bioróżnorodności obszarów oraz wspierać dziko żyjące owady zapylające w trudnych warunkach zabetonowanej przestrzeni miejskiej. To sprawia, że program wpisuje się w realizację celów Unijnej Strategii na Rzecz Bioróżnorodności 2030 przyjętej do realizacji 9 czerwca 2021 roku, a konkretnie urzeczywistnia jeden z nich określony jako „zatrzymanie i odwrócenie trendu spadkowego populacji zapylaczy”.

Warto zaznaczyć, że łąki kwietne mają też fantastyczną zdolność do retencjonowania wód opadowych, poprawiają mikroklimat oraz ograniczają skutki zanieczyszczenia powietrza, przez co przypisuje się im zdolność do neutralizowania negatywnych skutków zmian klimatycznych.

CEL GŁÓWNY: 15 • CELE POBOCZNE: 11, 13

The Metropolis GZM is pursuing the Sustainable Development Goals

2018–2022

Górnśląsko
-Zagłębiowska
Metropolia

The Metropolis GZM is pursuing the Sustainable Development Goals

In 2015, UN member states adopted the 2030 Agenda with 17 Sustainable Development Goals (SDGs). They have thus committed to their national and international implementation. The adopted objectives touch on economic, social and environmental aspects. Together, they form a very ambitious plan for developing the world, presenting a real challenge. The goals were set based on a prior public consultation involving many global stakeholders whose voices focused on the needs of the poorest and most vulnerable individuals.

Today, achieving these Sustainable Development Goals is especially important. We are experiencing the effects of the pandemic, climate change, the refugee crisis (due to military conflicts and climate change), and other dramatic events that require us to take a proactive stance and make radical changes to our daily lives.

This report presents selected activities/projects of the Upper Silesian and Zagłębie Metropolis (the Metropolis GZM), including the Metropolitan Transport Authority (ZTM), initiated or completed by 2021, and those currently in progress, which make a particular contribution to the fulfilment of the Agenda 2030. The projects address issues related to improving residents' quality of life, including counteracting low emissions, supporting energy efficiency, sustainable mobility, improving public transport, greening cities, and protecting and enhancing biodiversity in the GZM.

Because the Sustainable Development Goals are intertwined and complementary, it is also not uncommon for our projects to pursue several of them simultaneously.

Publisher:

Metropolitan Office of Metropolis GZM
21A Barbary St., 40-053 Katowice
tel. +48 32 718 07 42
fax +48 32 718 07 99
e-mail: kancelaria@metropoliagzm.pl

Compiled and edited by

Department of Infrastructure and Environment
Metropolis GZM

Photos:

GZM Metropolis / Radosław Kaźmierczak,
Krzysztof Malinowski,
Aleksander Małachowski Hashtagalek,
Wojciech Mateusiak

Project:

parastudio.pl

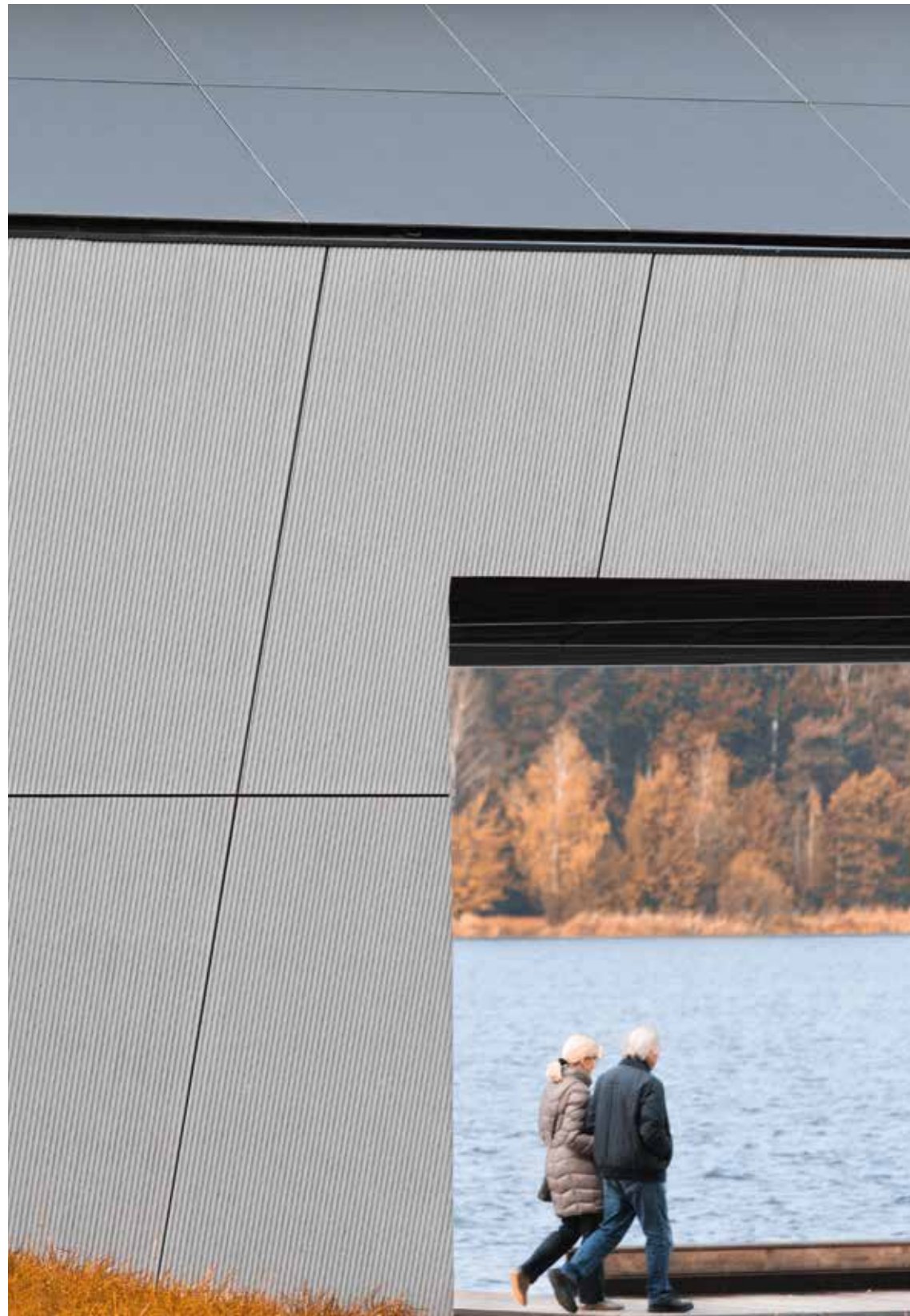
Printing:

Mikopol, Radzionków

Katowice, 21 June 2022.

Because the Sustainable Development Goals are intertwined and complementary, it is also not uncommon for our projects to pursue several of them simultaneously.

The Metropolitan Christmas Eve for the Lonely and the Metropolitan Easter Breakfast for the Lonely

– are events carried out by the Free Place [Wolne Miejsce] Foundation in partnership with the Metropolis GZM and the City of Katowice. Their purpose is to help people in difficult stages in their lives, be it material or family situations, who cannot afford to organize their own Christmas meals. With these people in mind, festive dishes are prepared – for both Christmas Eve and Easter. The events are delivered in stationary form – shared meals – and mobile form – with their delivery by volunteers on holidays. During both Christmas Eve and Easter, meals go out to approximately 5,000 people.

MAIN GOAL: 2 • SECONDARY GOALS: 1, 10

Supervision of public transportation in traffic – The Traffic Management Center

– maintaining a high level of safety for commuters, drivers and other traffic participants is one of the top priorities for the Metropolitan Transport Authority. Since the beginning of its existence, the metropolitan organizer of public transport has undertaken many activities to ensure the above goal. They reduce the risk of potential accidents. In June 2019, the ZTM launched an investment project called the Traffic Management Center – a unit where, thanks to appropriate tools, the Dynamic Passenger Information System and large screens – ZTM employees observe the current position of more than 1,600 vehicles – buses, streetcars and trolleybuses. This allows employees to verify the transportation work performed by each operator accurately. In addition, they have the opportunity to implement actions resulting in the improvement of the quality of services provided by operators and – in extreme cases – to respond adequately to the most troublesome traffic incidents.

MAIN GOAL: 3

The Metropolis of Science

– there are 24 higher education institutions in the Metropolis. The main objective of the Metropolis of Science is to support and create conditions for the development of the sciences in the GZM area. This objective is accomplished through the organization and/or participation

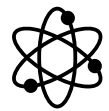
of the GZM in the following projects and activities:

1. “The Metropolitan Science Support Fund”. Financial support in the form of a grant will be designated for universities, both public and non-public, within the meaning of the Act on Higher Education and Science (Journal of Laws 2021, item 478), conducting their activities in the area of the GZM.
2. Financial support for students and doctoral students of universities in the GZM area and those undertaking studies at universities located in the Metropolis.
3. Undertaking informational and promotional activities presenting the GZM as a good place for higher education and later career development.
4. Supporting initiatives concerning the development of science and studies in the GZM area.
5. Actions for closer cooperation between GZM members and the academic community.

So far, the GZM has awarded grants to 15 projects under the Science Support Fund.

The GZM also finances awards as part of the competition for the best bachelor’s, engineering and master’s theses; moreover, it supports events aimed at promoting science and improving the quality of education through information and promotion activities, the organization of meetings, conferences and participation in events.

MAIN GOAL: 4 • SECONDARY GOALS: 8, 16

The Silesian Science Festival Katowice

– is the largest popular science event in the region, organized by the universities in the region, the City of Katowice and the Metropolis GZM.

The Festival was born out of the need to promote science and education in the Silesian Province. Scientists and popularizers of science share their knowledge, innovative research results, and the possibility of their use in industry and the economy. The Science Festival is also a good platform for presenting the inventions of Silesian and Zagłębie scientists. The program of the Festival includes demonstrations, experiments, exhibitions, presentations and lectures from all areas of knowledge: the humanities, social sciences, natural sciences, exact sciences, medicine and the arts. Scientific issues are presented to the audience in an accessible, understandable and attractive way, which makes everyone find something interesting for themselves during the Festival.

For the Metropolis GZM, participation in the Silesian Science Festival is of particular importance. First of all, it is an ideal opportunity to present the scientific potential of the Metropolis, which has 24 higher education institutions, almost 89,000 students and over 600 research centers. Ensuring quality education and promoting home-grown universities is one of the goals of the GZM, the implementation of which directly impacts the economy and quality of life.

MAIN GOAL: 4 • SECONDARY GOAL: 9

Improving Energy Efficiency

– is the path to better air quality, which is one of the major challenges of the Metropolis. The problem is that high concentrations of particulate matter are harmful to health. The main source of low emissions is the burning of solid fuels in furnaces and outdated boilers. Transportation-related emissions are also not insignificant. To this end, the GZM is implementing projects such as:

Improvement of energy efficiency in multi-family buildings in the Metropolis GZM consisting of fundamental thermal modernization (including replacement of current heat sources) of selected buildings owned by the communes, implemented under the “ELENA” Program managed by the European Investment Bank. Thanks to the project implementation, the complete design and financial documentation will be prepared for nearly 200 communal buildings in 17 communes, which will enable the communes to successfully apply for grant funds for the implementation of investment activities with an estimated value of over EUR 30 million.

Currently, preparations are also underway for a project implementing the government’s STOP SMOG program. As part of the measure titled “STOP SMOG” in the GZM – improving air quality in the Metropolis GZM’, approximately 400 low-emission undertakings are planned to be carried out in single-family houses. The project will eliminate inefficient heat sources and contribute to reducing energy poverty through the thorough thermal modernisation of buildings.

Another essential instrument supporting these activities is the “Low Emission Reduction Program”. Under the program, communes received grants totaling over PLN 100 million by the end of 2021. In this way, the Metropolis supports investments to reduce low emissions and improve air quality in the context of changing mobility habits. Therefore, it is not only about actions related to the modernisation of heating systems or increasing the energy efficiency of public buildings, but also investments related to e.g. the development of bicycle infrastructure or the purchase of low-emission city transport vehicles. The program supports the initiatives of member communes by providing a targeted grant to subsidize their tasks and investment purchases.

MAIN GOAL: 7 • SECONDARY GOALS: 1, 3, 9, 10, 11, 13

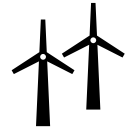
Purchasing Groups

– the established Purchasing Groups: electricity (in 2019 and for the years 2020–2021) and gas (for 2020–2021), have demonstrated a rational use of resources. These are the largest purchasing groups in Poland, which, thanks to the economies of scale, have been able to obtain favorable energy prices at market levels. In addition, these Groups have optimized purchasing procedures by organizing a single procedure for multiple entities. Through the adopted model of operation, the GZM has become an information and administrative centre for entities participating in the Groups, thanks to, among others, ongoing consultation and substantive support available to Group coordinators. The postulates submitted by the GZM communes indicated other areas to be included in the Purchasing Groups. Among them are joint insurance issues,

electromobility development (through the purchase of electric cars), ICT services, and increasing energy efficiency (through the acquisition of photovoltaic installations).

MAIN GOAL: 7 • SECONDARY GOALS: 12, 13

The concept of development of Renewable Energy Sources (RES) in the communes of the GZM as one of the tools to achieve the goal of an energy self-sufficient Metropolis

– the GZM, using expert knowledge in the field of Renewable Energy Sources and energy efficiency, prepared a study in which the characteristics of RES development within energy communities were presented. All information and guidelines included in the study aim to build local energy self-sufficiency based on energy clusters and energy cooperatives – defined in Polish law as prosumers. The study is a kind of signpost directed to local government units. Building energy communities involves an inventory of generation and consumption data within the commune and the energy cluster or cooperative. The unit can calculate the energy balance and indicate investment directions in terms of technology and power based on this data. Dedicated calculators have also been developed to evaluate the energy balance and the focus of capital expenditure directions.

MAIN GOAL: 7 • SECONDARY GOALS: 1, 3, 4, 16

Metropolitan Bicycle

– is a planned network of bicycle rentals that will allow transport integration in the GZM area. It will be one of the largest systems of its kind in Europe, with an estimated 8,000 fourth-generation bicycles (so-called: smart bikes), about 940 stations, and long-term electric-assisted bicycle rentals. One of the assumptions is also that the rental is year-round because the bike in the transport system of the GZM is to primarily serve commuting purposes. Creating a unified system will allow more effortless movement between communes, which can play a vital role in the context of sustainable urban mobility.

Creating a Metropolitan Bicycle Network is not the only bicycle policy action. The rental of traditional city bicycles was already available in the cities forming the Metropolis, enabling the use of vehicles within a given municipality. However, to make public bikes more accessible, the GZM signed a contract with the operator of these systems, which has enabled rental companies

to operate on an inter-city basis. When a bicycle is rented in Tychy, it can be freely returned to the rental point in Katowice or Sosnowiec. In the past, there was no such possibility.

As part of its bicycle projects, the Metropolis is planning a bike freeway system to connect the cities of the GZM. Brownfields and disused railroad tracks will be used for this development. Cyclists will be able to comfortably travel along a wide route separated from automobile and pedestrian traffic. The metropolitan “Bicycle Infrastructure Design Standards and Guidelines” will be applied to the development. This document contains uniform recommendations and proposals for technical solutions and traffic organization on bicycle routes. The project’s main objectives are to build safe and comfortable bicycle paths of a metropolitan (inter-communal) nature, popularize bicycles as a means of transport, and create an alternative to the automobile and complement public transportation.

MAIN GOAL: 9 • SECONDARY GOALS: 3, 11, 12, 13

Drones over the Metropolis

– the project is the Metropolis’ response to the emerging new challenge for cities, i.e. opening the airspace for large-scale unmanned aerial vehicle (drone) operations. The project is carried out in consultation and collaboration with many stakeholders (public, private and academic). The agreement on creating the Central European Drone Demonstrator allowed the Metropolis to work closely with key stakeholders (the Civil Aviation Authority, Polish Air Navigation Services Agency, the Łukasiewicz Network – Institute of Aviation and Port of Gdynia). At the international level, the GZM cooperates with cities’ scientific and technological communities as a partner in HORIZON 2020 projects: ASSURED-UAM and HARMONY. It delivers urban experiences and conducts public acceptance surveys, tests scenarios and designs recommendations in real-world settings. The GZM is also an active partner in the Urban-Air-Mobility Initiative Cities Community (UIC2) of the EU’s Smart Cities Marketplace, involving 37 EU cities. So far, the collaboration has resulted in the issuance of the Manifesto on Multi-Level Airspace Management and the co-authorship of the SUMP-UAM collection of good practices. Both documents resulted in the inclusion of the GZM in the development of EU legislation on urban air mobility at the level of EASA (the European Aviation Safety Agency) and EUROCONTROL (the European Organisation for the Safety of Air Navigation). In addition, the Metropolis was invited to join the working group working on the Drone Strategy 2.0 for the European Commission.

MAIN GOAL: 9 • SECONDARY GOALS: 11, 13

Electromobility and Hydrogen

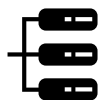
– the Metropolis invests in modern and innovative solutions that improves the quality of life, including care for the environment and air. The development of electromobility offers prospects for improved air quality and new jobs in the industry being created to produce zero-emission vehicles. Implementing the electromobility development project will help implement the New Green Deal for Europe policy, aiming to achieve a climate-neutral Europe by 2050.

The Metropolis is also pursuing a project to purchase 32 electric buses under the Geparad II program. They also include launching two-point mobile charging stations and fast charging points. The purchased vehicles will serve the entire GZM, in particular the lines in the cities of Gliwice, Katowice, Sosnowiec and Tarnowskie Góry. The project is implemented as a pilot initiative, constituting the first stage of implementing a zero-emission transport system within the Metropolis.

The pursuit of climate neutrality is an opportunity to develop hydrogen technology. The use of hydrogen is part of the GZM's strategy for developing electromobility and popularizing electric-powered vehicles and cycling as a fully-fledged means of public transport.

Hence the launch of the “Hydrogen GZM” project. As part of this investment, the Metropolis GZM has planned to purchase 20 buses powered by hydrogen fuel. The use of hydrogen in public transportation is twofold. Beyond the environmental aspect, it's all about efficiency. The refueling time for fuel cell buses is several times shorter than battery-powered vehicles, and they can travel up to twice the distance on a single refueling.

MAIN GOAL: 9 • SECONDARY GOALS: 3, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 15

GZM Data Store

– the aim of the project is to create conditions for innovative use of information and to inspire the development of society and entrepreneurship. As part of the project, the data of the communes of the Metropolis were made available on a unique portal. The GZM Data Store, by identifying and precisely analysing data collected in communes, allows for wider and more systematic (also on the scale of the whole Metropolis GZM) use of data for the needs of its inhabitants, and non-governmental organisations, entrepreneurs, investors and other entities. The project can contribute to economic and social development and increase the quality of life of the residents of the Metropolis.

The work resulted in the inventory of over 1,700 collections in 28 communes. These include land use plans, public procurement, contracts and permits granted to businesses, investments, and communal budget and property. The catalogued collections include data related to roads, public institutions, monuments, or non-governmental organizations. Records of communal resolutions were also catalogued as part of the work.

The project is part of the Smart City strategy. Open data is the cornerstone and solid foundation of any smart city.

MAIN GOAL: 9 • SECONDARY GOALS: 11, 16

The Sustainable Urban Mobility Plan

– this is a strategic document with a 30-year perspective, setting directions, principles and objectives for the mobility policy of communes of the GZM and the Central Subregion, in accordance with the idea of sustainable development. Developing a new Sustainable Urban Mobility Plan (SUMP) is based on a dialogue with residents and those responsible for mobility in municipalities. To increase the transparency of the process and possibility of verifying the actions taken, the Council for Modern Mobility was founded, consisting of representatives of municipalities, scientists, service providers, and representatives of non-governmental organizations.

One of the tools to achieve the goals set in the process of creating the Sustainable Mobility Plan will be various types of pilots of innovative services and the development of the concept of mobility as a Service, which is an organizational and tariff integrator of different means of shared mobility (from traditional public transport through city bicycles to cars by the minute, electric scooters and mopeds).

MAIN GOAL: 11 • SECONDARY GOALS: 13, 17

Counteracting transport exclusion

– many actions undertaken by the ZTM reduce transport exclusion, including the proposed transport offer (reaching every corner of the entire Metropolis and its neighboring communes), investments in appropriate rolling stock and appropriate passenger information. Additionally, to better understand the challenges that some groups face when using public transportation, the ZTM works with non-governmental organizations. The transportation provider also ensures that appropriate provisions are made in transportation contracts that include a number of requirements and accommodations for people with disabilities or reduced mobility. For example, a low and additionally lowered floor, a retractable or openable platform allowing wheelchair users to enter the vehicle, voice announcements, static lettering on displays, a kneeling system allowing the vehicle floor to be lowered to the stop height, appropriate pictograms, a non-slip floor or at least two special seats with a distinctive color. In addition, a pilot program was launched in 2021 to make travel easier for the blind and visually impaired by placing yellow stickers with Braille and QR codes on timetable boards. Stickers are placed consecutively in the lower right corner of the board or display case. With these codes, people with disabilities, including those who are blind or in wheelchairs, for whom it is difficult or impossible to read the timetable posted at the bus stop, can read the code with their smartphone and see the schedules and announcements posted on the website.

MAIN GOAL: 11

Metropolitan Prototyping School

– a model for developing cooperation between officials from the GZM communes by working together on a problem (topic) in a given commune to develop a model. The schools recruit civil servants working in urban planning, traffic engineering, public transport, urban redevelopment, investment and participation, with responsibilities and competencies needed to address the topic. In this way, an expert team is formed, which goes through the whole process of the School – from problem definition through its research (quantitative and qualitative, including social), analysis, implementation of solutions and testing. An outside expert who is a specialist in the subject matter of the given school is hired for the school. Along with a coordinator from the GZM side, such a person runs the school. As a result, the group learns a new cooperation model and expands its competencies and skills related to implementing changes in urban space in the spirit of sustainable mobility. In 2021, the task carried out within the School was to develop a new traffic organization framework for Miarki Street in Bytom so that it becomes safer for all inhabitants – not only the motorized ones.

Some of the proposed solutions will eventually be implemented, and the cooperation of the Metropolis GZM with the city of Bytom in sustainable mobility will be continued. Moreover, further prototyping schools will soon be launched – dealing with expanding the paid parking zone in Tychy and the public transport network in Sosnowiec.

MAIN GOAL: 11 • SECONDARY GOALS: 4, 13

The Intergenerational Metropolis

– a metropolis should be comfortable and practical to live in for every resident – regardless of age. The activities of the GZM are aimed at creating age-friendly cities and communes, i.e. cities and communes in which space and services are designed universally, responding to the needs of all inhabitants. Moreover, creating and then promoting good practices and striving for synergy between cities in the field of demographic challenges and promoting the idea of a silver economy. Together with the senior policy team members operating in the GZM, the Metropolis has developed and published a guide on elderly volunteering and community participation. The members of the senior policy team initiated the creation and development of pedestrian traffic standards with particular emphasis on the elderly and disabled, which after many consultations with experts, were also issued as recommendations and forwarded to the communes of the GZM. In addition to directly developing services for an aging population, it is also necessary to consider the diversity of the overall population. Meeting the needs of today's generation without compromising the capabilities of future ones. Building the so-called solidarity between generations is a social, cultural, and economic order in which individual generations will consider and realize their mutual responsibility towards others in their actions.

MAIN GOAL: 11 • SECONDARY GOALS: 3, 10, 16

The Metropolitan Socio-Economic Observatory (MOSE) and the InfoGZM portal

– aim to acquire information about the GZM and its member communes and carry out studies and thematic research (such as analyses reports, compilations and surveys). The above monitors changes and processes occurring in the GZM and support the process of programming socio-economic development. The InfoGZM portal is a tool for collecting, processing and sharing data mainly based on public statistics. Data are presented in static and interactive maps, charts, cartograms and Excel tables. The portal currently includes six thematic categories: demography, finance, economy, infrastructure, environment and society. On the InfoGZM portal, you can also find publications about the GZM and information about the good practices platform, which presents exciting experiences and activities related to the rationalisation of the functioning of local government in various aspects, including environmental.

MAIN GOAL: 11 • SECONDARY GOAL: 4

The Development Strategy for the Metropolis GZM for the years 2022–2027 with an outlook to 2035

– is a task arising directly from the Act on the Metropolitan Association in the Silesian Province. The GZM Development Strategy will be a strategic and planning tool supporting the management process of the metropolitan area. Its findings will align with current development priorities and challenges, including social and environmental ones. The work is expected to be completed by the end of 2022.

One of the components of developing a strategic document is a diagnosis of the existing state. This is an integral part of the work, as it provides the basis for identifying the most appropriate and relevant goals and directions for the future. In determining the present state, the GZM used the results of the GOSPOSTRATEG research program carried out by the Institute for Urban and Regional Development (IRMiR) concerning spatial and socio-economic issues of local government units (made with the use of modern IT tools, databases and satellite imaging). Referring to the Agenda 2030, the analyses carried out by the IRMiR referred, among others, to such topics as population-settlement processes and suburbanization, post-industrial land use, metropolitan natural systems and participatory budgets. The project is carried out based on an agreement between the GZM and the Institute for Urban and Regional Development titled: New urbanization model in Poland – practical implementation of the principles of responsible urbanization and the compact city (NewUrbPact – under the Strategic Research and Development Program).

MAIN GOAL: 11 • SECONDARY GOALS: 8, 17

Building a Good Practices Platform

– the project objective is to disseminate proven and attractive solutions (as model solutions worth replicating in other communes) that improve the effectiveness and efficiency of local government units in various thematic areas. Such activity serves to exchange experiences and broaden officials' knowledge and, to a large extent, build a base of mutual contacts around a given good practice. The project is carried out in a workshop format – where necessary, with the participation of subject matter experts. During the meetings, the member communes present their experiences, sharing practical information along with risks and potential difficulties. The good practice exchange formula is not only limited to examples from member communes but also from Poland and abroad. All of them are successively posted on the Internet platform, which reinforces the universal and publicly accessible dimension of this GZM activity.

MAIN GOAL: 11 • SECONDARY GOAL: 4

International cooperation

– since the beginning of its existence, the Metropolis GZM has been using the experience of its foreign partners and focusing on active foreign collaboration, “exchanging” good practices with other metropolises and cities in the world. The agreements concluded so far with foreign metropolitan centers, i.e. the Ruhr Metropolis and the Barcelona Metropolitan Area, as well as with the Kansas Metropolis within the framework of the International Urban and Regional Cooperation program, enable the GZM to take joint actions through which the implementation of subsequent Metropolis Goals is supported. Good cooperation with foreign partners, including European academic centers is most visible and numerous represented in specific projects such as the cooperation with University College in London, which has made the GZM a reliable partner. In some areas, it has even taken on the role of a leader.

The Metropolis joins and actively works within the framework of associations bringing together metropolises worldwide, where, among others, it is a leader in the exchange of knowledge within the framework of the network of European Metropolitan Authorities, participating in the work of expert groups, including the work of the UN-Habitat group concerning the preparation of a report on the condition of metropolises worldwide. The GZM also belongs to the European Alliance for Clean Hydrogen, the Clean Bus Deployment initiative, and has recently joined the METREX network. The international partnership agreements concluded to date, and above all, the reliable and close ongoing cooperation, also enable the GZM to respond quickly to a crisis, the best example of which is the recent rapid transfer of in-kind assistance to the GZM by the Ruhr Metropolis in connection with the refugee crisis caused by the war in Ukraine.

MAIN GOAL: 11 • SECONDARY GOALS: 3, 8, 9, 13, 17

Ecological education

– educational activities are addressed to a wide range of recipients, children, youth and adults. A separate group is the local governments. The cooperation is based on raising awareness of the need to care about ecology in the tasks carried out by territorial self-government units. An example of environmental education is the Metropolitan Energy Days, which included a conference for local government representatives and high school students and an open event during which numerous workshops for children and adults were held. The MED theme was “Metropolitan on Green Energy”.

Another form of educational activity is the Metropolitan CLIMATHON, which takes the form of a 24-hour competition during which participants develop proposals for solutions to protect the climate in cooperation with invited experts. CLIMATHON takes place simultaneously in more than 100 cities from 47 countries worldwide. The Metropolitan CLIMATHON has already been held twice – in 2020 and 2021 – the first responding to drought problems in the city, the second touching on energy efficiency. This year, participants will work on recycling and the circular economy more broadly. The Metropolitan Climathon is a unique event also because it is carried out in collaboration with residents, NGOs, experts and entrepreneurs. Through this type of event, we want to support the ingenuity and creativity of the residents. Our goal is to raise environmental awareness and sensitize local communities to environmental issues.

MAIN GOAL: 13 • SECONDARY GOALS: 4, 7, 12

Metropolitan Flowery Meadows

– a project that contributes to the activation of various social groups and increases the social involvement of residents of the Metropolis in projects aimed at combating climate change.

The program is addressed to NGOs and the inhabitants of the Metropolis GZM. During the theoretical workshops, principles of preparing the soil are taught, selecting seed mixes, sowing and maintaining flowery meadows in the following years, and sowing them themselves under the supervision of specialist educators.

So far, there have been two editions of the program. Almost 600 participants have been trained in 13 cities of the Metropolis GZM, and together they have sown over 37,000 square meters of flowery meadows. The third edition of the program is underway. Meadows have also become “hotels” for wild pollinators.

The Metropolitan Flowery Meadows Program is intended to help increase area biodiversity and support wild pollinators in the harsh environment of a concreted-over urban area. This puts the program in line with the objectives of the EU Biodiversity Strategy 2030 adopted for implementation on 9 June 2021 and explicitly realizes one of them defined as “halting and reversing the decline in pollinator populations”.

It is worth noting that flowery meadows also have a fantastic ability to retain rainwater, improve microclimates, and reduce air pollution, which is why they are credited with neutralizing the negative effects of climate change.

MAIN GOAL: 15 • SECONDARY GOALS: 11, 13

